Svar på skriftligt spörsmål SSS 138/2025rd

Svar på skriftligt spörsmål om att utveckla forskningsmetoder utan djurförsök

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 138/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Tiina Elo /gröna m.fl.:

> Ämnar regeringen stödja finansieringen av utveckling och validering av metoder utan djurförsök för att Finland ska kunna bli en föregångare när det gäller att utveckla metoder utan djurförsök,
>
> hur ämnar regeringen säkerställa att forskarna får tillräcklig fortbildning om metoder utan djurförsök och alternativ till djurförsök, och
>
> ämnar regeringen öka öppenheten i fråga om ansökningar om tillstånd för djurförsök så att hela tillståndsprocessen skulle vara offentlig?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Försöksdjursverksamheten regleras i EU:s försöksdjursdirektiv (2010/63/EU) och nationellt i försöksdjurslagen (497/2013) och -förordningen (564/2013). Den centrala utgångspunkten för lagstiftningen om försöksdjur är att djurförsök ska alltid ersättas när det är vetenskapligt möjligt. Om det är nödvändigt att använda djur strävar man efter att använda så få djur som möjligt och minimera olägenheterna för dem. Dessa principer är kända som 3R-principen.

Metoder som ersätter djurförsök utvecklas kontinuerligt både vid universiteten och inom industrin för deras egna behov. För att dessa metoder ska ha en betydande inverkan på minskningen av djurförsök är det viktigt att utveckla standardiserade och allmänt tillämpbara metoder. Standardiserade metoder gör det möjligt att använda dem i både grundläggande och tillämpad forskning. I synnerhet i kemikalie- och säkerhetsundersökningar i anslutning till myndighetskrav förutsätts användning av validerade metoder. Internationellt validerade metoder kan godkännas för EU:s och OECD:s officiella testanvisningar, varefter det är obligatoriskt att tillämpa dem i stället för djurförsök i tester som utförs för att uppfylla myndighetskraven inom EU.

I Finland utvecklas metoder utan djurförsök, till exempel FHAIVE (Finnish Hub for Development and Validation of Integrated Approaches) som är verksam i anslutning till Tammerfors universitet. FHAIVE deltar också i internationella valideringsprojekt. Valideringen är ett centralt skede i införandet av metoderna, eftersom den säkerställer resultatens tillförlitlighet och möjliggör ett mer omfattande införande och kommersialisering av metoderna. Regeringen stöder arbetet med att validera metoderna med statsunderstöd som beviljas av jord- och skogsbruksministeriet.

För att utveckla forskarnas kompetens stöder regeringen Fin3R-centrets verksamhet, som också finansieras med statsunderstöd från jord- och skogsbruksministeriet. Fin3R fungerar som samarbetsplattform mellan universiteten, forskningsinstituten, myndigheterna och industrin. Centret sprider information om bästa praxis, ordnar utbildningar och seminarier samt stöder utvecklingen och införandet av metoder enligt 3R-principerna. Målet är att forskarna ska ha tillgång till aktuell och praktisk information om alternativ utan djurförsök och om tillämpningen av dem i forskningsarbetet.

Redan nu finns det mycket information om djurförsök i EU-kommissionens databas ALURES. I databasen publiceras ett lättbegripligt sammandrag av varje djurförsök som beviljats tillstånd och av det framgår försökets syfte, motiveringar till användningen av djur samt de 3R-metoder som använts. För försök som orsakar allvarliga olägenheter görs också en retroaktiv utvärdering, vars resultat publiceras. I utvärderingen utreds om försökets mål uppnåddes, vilka olägenheter försöket orsakade djuren och hur olägenheterna kunde minskas i fortsättningen.

3R-uppföljningsgruppen som lyder under delegationen för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål och undervisningsändamål (TOKES) följer upp hur 3R-principen framskrider i Finland och utarbetar årligen en rapport om utvecklingen. Uppföljningsgruppens första rapport publiceras i år.

Helsingfors 20.5.2025

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah